

VÄSTERÅSMODELLEN

Så arbetar vi med skyltar på Västerås äldreboenden

Skytmanual för dig som planerar eller utför underhållsrenovering, ny- eller ombyggnation på boenden för äldre inom Västerås stad.

Gäller från januari 2019

VÄSTERÅS STAD

INNEHÅLL

Skyltarnas utformning	3
Huvudentré	5
Hänvisningar	6
Våningsplan	7
Hemvist	8
Dörrar	9
Brevlåda	10
Markering och ledstråk	10

Kontakt

Ta kontakt med strateg på vård- och omsorgsförvaltningen via Västerås stads kontaktcenter, 021-39 00 00.

Referenser

Boverket, Myndigheten för delaktighet, Specialpedagogiska skolmyndigheten

Mer information

www.vasteras.se/vasterasmodellen

www.mfd.se (Myndigheten för delaktighet). Under rubriken Stöd och verktyg / Publikationer finns *Miljöanpassningar som bidrar till en ökad delaktighet* och även *Checklista – miljöanpassningar som bidrar till ökad delaktighet*.

www.demenscentrum.se/Publicerat/video

Här finns bland annat filmen *Bra att veta om demens: Vägled med färg och form*.

Symboler kan användas för att förstärka, som här där gröna löv markerar dörren till trädgården.

VARFÖR ÄR SKYLTERNAS UTFORMNING VIKTIG?

Tydlig skyltning gör det lättare för de boende och besökare att orientera sig i lokalerna. För att underlätta för så många som möjligt ska utformningen av skyltar göras utifrån behov hos personer med demenssjukdom och personer med synnedsättning.

Skyltarna ska anpassas utifrån dessa målgrupper avseende kontrastfärg och teckenstorlek. Forskning visar att färger och tydliga kontraster är en viktig del i att öka tydligheten. Den färgkodning som finns för fastigheten, där varje våningsplan/huskropp har en egen färg, ska synas i skyltningen.

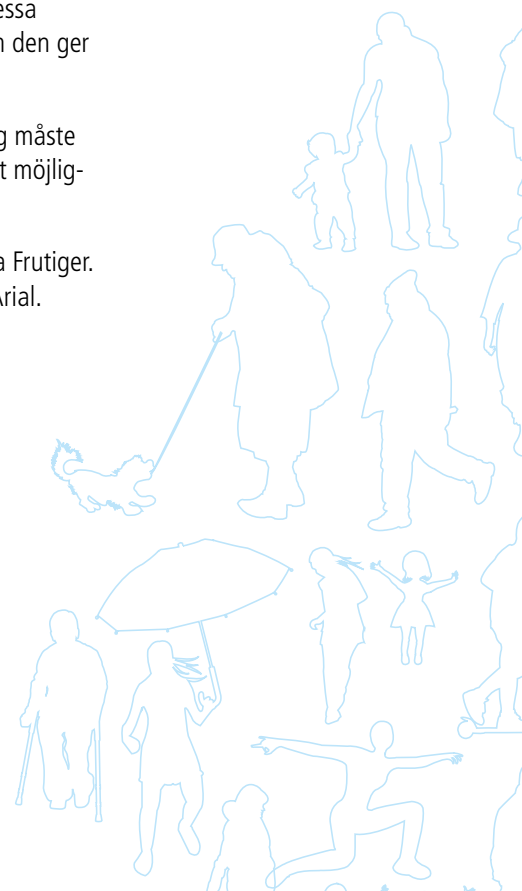
Förutom textskyltar kan symboler användas för att förstärka och förtydliga.

Tydlighet och igenkänning

Utformningen av hänvisningsskyltarna ska följa Västerås stads grafiska riktlinjer. Dessa riktlinjer bidrar till att skapa extern tydlighet och intern samhörighet, samtidigt som den ger kommunikationen ett trovärdigt och professionellt intryck.

Hänvisningsskyltarna ska vara tydliga och de ska synas på håll. Skyltarnas placering måste vara på ett sådant sätt att möbler eller andra föremål inte placeras framför, utan att möjlighet finns att komma nära. Skyltar utomhus ska vara belysta när det är mörkt.

Tydligast är det med vit eller gul bottenfärg och svart text. Huvudtypsnittet ska vara Frutiger. Texten på alla namnskyltar, till exempel på lägenhetsdörr, ska vara med typsnittet Arial.

Boverkets byggregler

Så här säger Boverkets byggregler om tillgänglighet och användbarhet i byggnader:

- Orienterande skyltar bör vara lättbegripliga och lättlästa, ha ljushetskontrast och vara placerade på lämplig höjd så att de kan läsas/höras såväl av personer som använder rullstol som av stående personer med nedsatt syn.
- De bör placeras där man förväntar sig att de ska finnas och så att man kan komma tätt intill dem.
- Textstorleken bör väljas efter läsavståndet och ytan bör inte ge upphov till reflexer.
- Skyltar bör vara kompletterade med bokstäver i upphöjd relief samt i vissa fall med punktskrift och talad information och tydliga, lättförståeliga och välkända bildsymboler.
- Elektronisk skyltning bör vara utformad så att personer med nedsatt orienteringsförmåga kan uppfatta och förstå den.

Beskrivning av begrepp i manualen

RELIEF

För att personer med synnedbör ska kunna ta del av information på skyltar behöver visuell information kompletteras med information som kan kännas eller höras. Relief betyder i detta sammanhang upphöjda bokstäver eller punktskrift.

PIKTOGRAM

Piktogram är ett system av grafiska symboler där varje symbol står för ett ord eller begrepp. Piktogram kan fungera som ett tydligt stöd för lokalisering och används därför vid skyltning i offentliga miljöer. Sådana skyltar är tydliga och snabba att avläsa och kan ge bättre förståelse än till exempel skrivna skyltar.

LEDSTRÅK

Personer med nedsatt syn ska kunna orientera sig och förflytta sig utan att bli utsatta för onödiga säkerhetsrisker. Därför är det bra att använda olika former av ledstråk i lokalerna, till exempel en kännbar markeringslinje längs golvet som kan följas av den som använder teknikkäpp (vit käpp).

HUVUDENTRÉ

1. Verksamhetsskylt – utomhus

Vid huvudentré ska det framgå att fastigheten är ett av stadens boenden för äldre samt namn på verksamheten.

Skylten ska vara tydlig och synas på håll. Tydligast är det med vit botten och svart text.

Om dörrar till huvudentré är i glas kan skylten med fördel utformas i självhäftande plastfolie för placering

- på dörr
- bredvid dörr på sidan närmast dörrhandtaget.

Verksamhetens ansvariga utförare kan även sätta upp verksamhetsskylt som anger vem utföraren är.

2. Boendetavla – inomhus

I nära anslutning till dörr för huvudentré ska det finnas en boendetavla. Boendetavlan ska tydligt ange vilka som bor på respektive våningsplan och hemvist. Fastighetens färgkodning ska framgå. Textstorleken ska anpassas till läsavstånd.

Boendetavlan kan vara analog eller digital.

Boendetavlan ska vara utformad så att det är enkelt för verksamheten att själva uppdatera namn.

HÄNVISNINGAR

1. Vägghast skylt

Utifrån fastighetens utformning används vägghast hänvisningsskyltar. Utifrån behov kan fastighetens färgkodning användas på denna typ av hänvisningsskylt.

Vägghast hänvisningsskyltar utförs med fördel i relief och vid behov även med piktogram.

Vägghast hänvisningsskyltar ska vara utformade så att det enkelt går att byta, lägga till eller ta bort enskilda lameller.

2. Takhängd skylt

Takhängda skyltar används där vägghast inte är möjlig. Utifrån behov kan fastighetens färgkodning användas på denna typ av hänvisningsskylt.

Takhängda hänvisningsskyltar ska vara utformade så att det enkelt går att byta, lägga till eller ta bort enskilda lameller.

Hemvist: B

Hänvisningsskylt, storlek 80x10 cm.

Typsnitt: Frutiger 57 Condensed.

Textstorlek: 180 punkter.

VÅNINGSPLAN

1. Plannummer – utanför hiss

I fastighet med flera våningar ska varje våning ha ett plannummer. Plannumret ska tydligt kunna ses när man går ut från hiss.

2. Plannummer – i trapphus

I trapphus avsedda för personal ska det finnas skyltar som anger våningsplan.

3. Planinformation – utanför hiss

Det ska finnas en skylt utanför hissen på varje våningsplan med information om funktioner. Aktuell plan markeras i enlighet med fastighetens färgkodning.

Skylthållare ska vara i storlek A3. Skylten utformas utifrån verksamhetens behov i mall framtagen av Västerås stad.

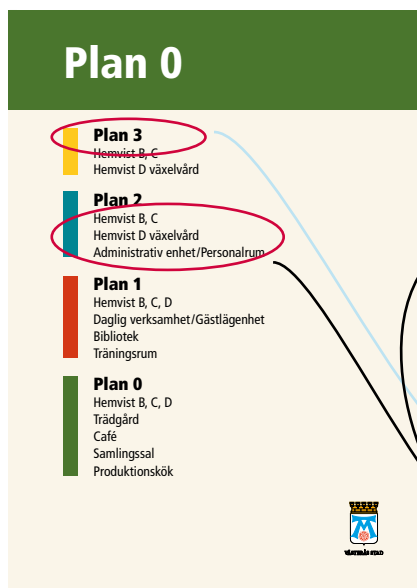
4. Planinformation – i hiss

Det ska finnas en skylt inne i hissen med information om funktioner på respektive våningsplan. Våningsplanen ska markeras enligt fastighetens färgkodning.

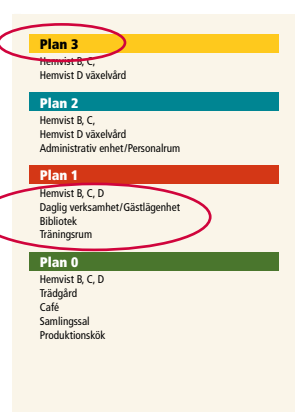
Skylthållaren ska vara i storlek A4. Skylten utformas utifrån verksamhetens behov i mall framtagen av Västerås stad.

Även hissknapparna ska vara markerade enligt fastighetens färgkodning.

Skylt utanför hiss, storlek A3

Skylt inne i hiss, storlek A4

Färgmarkerade hissknappar

Typsnitt: Frutiger 87 Extra black.
Storlek: 29 punkter. Radavstånd: 35 punkter.

Typsnitt: Frutiger 57 Condensed.
Storlek: 23,5 punkter. Radavstånd: 29 punkter.

Bakgrund: Utfallande tonplatta. Färg (CMYK): 0, 2, 9, 3

HEMVIST

1. Bokstav – entrédörr

Varje hemvist bör anges med en bokstav. Bokstavens färg ska utgå från fastighetens färgkodning, där till exempel varje våningsplan har en egen färg. Bokstaven ska synas även då dörr till hemvist står i uppställt läge.

Skylt för bokstav kan exempelvis göras i plastfolie för placering på frostat glas eller i nära anslutning till dörr.

Kompletterande skylt med relief och punktskrift bör finnas.

2. Boendetavla

I nära anslutning till dörr för hemvist ska det finnas en boendetavla. Boendetavlan ska tydligt ange vilka som bor på aktuell hemvist. Textstorlek ska anpassas till läsavståndet.

Boendetavlan kan vara analog eller digital.

Finns brevlådor placerade i nära anslutning till hemvistdörr kan dessa även fungera som boendetavla (se avsnitt om brevlåda).

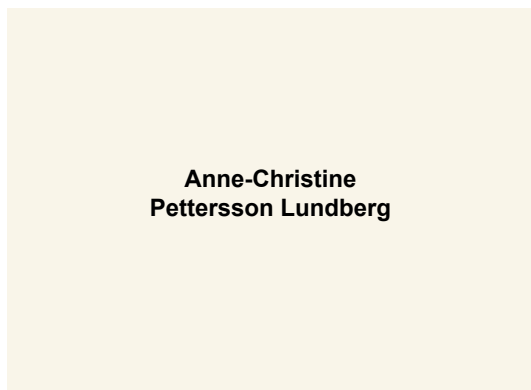
DÖRRAR

1. Namnskylt – lägenhet

Det ska finnas en namnskylt vid varje lägenhetsdörr. Skylten placeras bredvid dörren, på sidan närmast dörrhandtaget. Skylten ska sitta i nivå med dörrhandtagets undre kant, för att visuellt påminna om ett brevinkast.

Skylthållare ska vara i storlek A5. Det ska vara enkelt för verksamheten att själva uppdatera namn. Utskrift på papper görs av verksamheten enligt mall framtagen av Västerås stad.

För god läsbarhet ska färg på texten vara svart och färg på bakgrunden vara ljus gul.

2. Funktionskylt – besöksrum

Det ska finnas en dörrskylt till varje rum som boende och besökare kan behöva hitta till, till exempel enhetschefens arbetsrum, konferensrum, aktivitetsrum eller samlingsal.

Skylten ska informera om rummets funktion eller vem som sitter i rummet (namn och titel).

Skylten placeras bredvid dörren, på sidan närmast dörrhandtaget, 140–160 cm från golvet.

Skylthållaren ska vara i storlek A5. Det ska vara enkelt för verksamheten att själva uppdatera informationen. Utskrift på papper görs av verksamheten enligt mall framtagen av Västerås stad.

3. Funktionskylt – interna rum

En mindre skylt med information om rumsfunktion ska finnas till varje rum för drift eller administration. Skylten placeras på dörrfodret ovanför dörren, på samma sida som dörrhandtaget sitter.

4. Allmänna toaletter

Dörrskylt till allmän toalett ska vara utformad med upphöjd relief, punktskrift samt piktogram. Det ska vara samma text i relief och punktskrift. Begreppet "handikapp" ska inte förekomma.

Skylten placeras bredvid dörren, på sidan närmast dörrhandtaget, 140–160 cm från golvet.

BREVLÅDA

Namnskylt – hyresgäst

Finns brevlådor till varje hyresgäst ska dessa ha tydliga namnskyltar. Skylthållarens storlek anpassas till storleken på brevlådan. Det ska vara enkelt för verksamheten att själva uppdatera namn. Utskrift görs av verksamheten enligt mall framtagen av Västerås stad.

För god läsbarhet ska färg på texten vara svart och färg på bakgrunden vara ljus gul. Textstorlek ska anpassas till läsavståndet.

**Anne-Christine
Pettersson Lundberg**
Lägenhetsnummer

Namnskylt på brevlåda, storlek 16x6,5 cm.
Typsnitt: Arial Bold (namn), Arial Regular (lägenhetsnummer).
Textstorlek: 24 punkter (namn), 16 punkter (lägenhetsnummer).
Radavstånd: 29 punkter

MARKERING OCH LEDSTRÅK

1. Markering

Markering av dörrars slagtytor samt kontrastmarkering av trappor, ramper, glaspartier, pelare med mera bör utföras på ett konsekvent sätt inom byggnaden.

2. Ledstråk

Hur ledstråk vid entré utformas får bedömas i varje fastighet och vägas mot boendemiljö och känsla av hemtrivsel.

Ledstråk bör leda till viktiga målpunkter, som till exempel var man kommer i kontakt med personal eller var man kan få hjälp att orientera sig i fastigheten. Ledstråk behövs även vid stora öppna ytor för att underlätta orienteringen.

Naturliga ledstråk, till exempel väggar, är att föredra. Konstgjorda ledstråk behöver vara visuella och taktila.

VÄSTERÅS STAD